

UVOĐENJE EURA, KAO SREDSTVA PLAĆANJA U PLATNI PROMET RH – ZAMJENE HRK, RAČUNAJUĆI OD 1.1.2023.GOD.

- pripremio Ivan Gabrilo, dipl. iur -

Uvodne napomene

Prema članku 134. Ustava RH, NN, 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14 – pročišćeni tekst, Ustavni sud od 15.1.2014.god. (u daljnjem tekstu: Ustav RH) propisano je, da međunarodni ugovori koji su sklopljeni i potvrđeni u skladu s Ustavom i objavljeni, a koji su na snazi, čine dio unutarnjeg pravnog poretka RH, a po pravnoj su snazi iznad zakona. Njihove se odredbe mogu mijenjati ili ukidati samo uz uvjete i na način koji su u njima utvrđeni, ili suglasno općim pravilima međunarodnog prava.

Za donošenje Zakona o uvođenju eura (kao prijedlog upućen na e-savjetovanje), **kao službene valute u RH** (u daljnjem tekstu: **Zakon**) **stvorene su ustavno-pravne predispozicije**

Naime, Zakonom se osigurava provedba akata Europske unije (EU), koje je, kao međunarodne ugovore usvojio Sabor RH i ratificirao predsjednik Republike, i to ..

- Uredbe Vijeća EZ od 17. 06. 1997. g., te od 27. 11. 2000. g.
- Uredbom Vijeća EZ of 03. 05. 1998. g. o uvođenju Eura, te izmjenom iste od 23. 07. 2014. g.
- Uredbom Vijeća EZ 31. 12. 1998. g. o stopama konverzije između Iznosa navedenih u €, koji se do datuma uvođenja Eura (dalje €) preračunavaju u kunsku protuvrijednost prema srednjem tečaju HNB ili nekom drugom tečaju smatraju se iznosima u €. i valuta država članica, te izmjenom iste od 23. 07. 2014. g.
- Uredbom EU iz 2010. g. o provjeri autentičnosti € kovanica,
- Uredba Vijeća EZ od 24. 06. 2014. g. o apoenima i tehničkim specifikacija eurokovanica.
- Uredba EU od 04. 07. 2012. o izdavanju eurokovanica,

- Smjernice ECB u svezi izdavanja euronovčanica i zamjeni istih iz 2003.,2006., 2013.,2020. i
- Zakon propisuje opća pravila o primjeni eura u RH

Članak 13. Nacrta Zakona (u daljnjem tekstu: **NZ**) **propisana su opća pravila o primjeni € u RH i to:**

- 1) € postaje službena novčana jedinica i zakonsko plaćanje u RH.
- 2) Iznosi navedeni u kn u pravnim instrumentima, registrima i smatraju se iznosima u € uz primjenu fiksnog tečaja konverzije **(u javnosti je lansiran prijedlog da taj iznos bude 7,53 kn/€).**
- 3) Pozivanje na kn bez navođenja iznosa u pravnim instrumentima smatra se pozivanjem na €.
- 4) Vrijednosti i iznosi na Potvrdi, Uvjerenju i drugim javnim ispravama, za razdoblje prije uvođenja €, iskazuju se kn iz službenih evidencija.
- 5) Iznosi navedeni u €, koji se do datuma uvođenja € preračunavaju u kunsku protuvrijednost **prema srednjem tečaju HNB** ili nekom drugom tečaju smatraju se iznosima u €.

Iznimno od stavka 2., nominalna vrijednost vrijednosnih papira te udjela i uloga u drugim subjektima, preračunava se na način utvrđen u dijelu 6. Glave V. Zakona (sva plaćanja na osnovi nematerijaliziranih dužničkih vrijednosnih papira i instrumenata tržišta novca, koja dospijevaju na dan uvođenja € ili kasnije izvršavaju se isključivo u €).

Nadležnosti EU i Vlade RH u postupku uvođenja €

Člankom 5. NZ propisano je da nakon Odluke Vijeća EU o usvajanju €, kojom će biti utvrđen fiksni tečaj konverzije, Vlada RH Odlukom objavljuje datum uvođenja € i fiksni tečaj konverzije, **datuma početka i završetka dvojnog optjecanja i datum početka i završetka dvojnog iskazivanja** i drugih pitanja potrebnih za uvođenje €. **Člankom 6. NZ utvrđena su temeljna načela uvođenja €, tj. da se primjenjuje**

NAČELO ZAŠTITE POTROŠAČA (preračunavanje cijena iz kn u € provodi se bez naknade), **načelo ZABRANE NEOPRAVDANOG POVEĆANJA CIJENA** (zabranjeno je poslovnim subjektima, bankama, instituciji za platni promet i da pri uvođenju € povećaju cijenu robe), **načelo NEPREKIDNOSTI PRAVNIH INSTRUMENTATA** (postupak uvođenja € neće/ne može utjecati na valjanost postojećih pravnih instrumenata, u kojima se navodi kn), **načelo UČINKOVITOSTI i EKONOMIČNOSTI** (cijene i drugi novčani iskazi vrijednosti preračunavaju se iz kn u € uz primjenu fiksnog tečaja konverzije na 5 decimala i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje u skladu s matematičkim pravilima zaokruživanja, pri čemu se dobiveni rezultat zaokružuje na 2 decimale prema Uredbi EZ iz 1997.g.), te **načelo TRNSPARENTNOSTI i INFORMIRANOSTI** (jedinične cijene roba i usluga nakon preračunavanja iz kn u €, zaokružuju se, iskazuju s istim brojem decimala kao prije preračunavanja – od datuma uvođenja € HNB objavljuje tečajnu listu za € u odnosu na druge valute).

Zamjena gotovog novca u Kn u gotov novac u €

Člankom 24. NZ propisuje se zamjena gotovog novca kn u gotov novac €.

- (1) Banka svojim potrošačima/klijentima 12 mjeseci od datuma uvođenja €, zamjenjuje gotov novac kn u € uz primjenu fiksnog tečaja konverzije.
- (2) Banka u razdoblju pod 1, **BEZ NAKNADE** zamjenjuje do 100 novčanica kn i 100 kovanica kn po jednoj transakciji,
- (3) Ako u 1 transakciji potrošač/klijent želi zamijeniti količine novca/kovanica iznad ograničenja pod 2, banka može zaračunati naknadu za zamjenu količine koja prelazi ograničenje pod 2.
- (4) Banka je ovlaštena odrediti iznos iznad kojeg je obvezna najava zamjene gotovog novca kn za €.
- (5) Informaciju upućenu potrošaču/komitentu, kako je navedeno pod 2 i 4., banka je dužna istaknuti jasno, čitljivo i vidljivo u svojoj poslovnicu i na svojoj internetskoj stranici.

Članak 25. i 26. NZ propisuje da se zamjena gotovog novca, osim u banci može obaviti u FINI i HP – Hrvatskoj pošti d.d., te na kraju i u HNB (nakon proteka roka od 12 mjeseci od dana uvođenja €, bez naknade, HNB je dužna zamijeniti gotov novac u kn za €, uz primjenu fiksnog tečaja konverzije i to novčanice kn bez vremenskog ograničenja, a kovanice kn do isteka 3 godine od dana uvođenja €).

Trajanje razdoblja mogućnosti dvojnog optjecaja sa sredstvima plaćanja

Članak 34., 35. i 36. NZ propisuju razdoblje dvojnog optjecaja tj. da dvojni optjecaj traje 14 dana od dana uvođenja €. tj. od 00 sati do zaključno 24,00 14. dana optjecaja.

(1) Tijekom razdoblja dvojnog optjecanja primatelj plaćanja dužan je za plaćanje gotovinom u kn ostatak vratiti gotovim novcima u €.

(2) Iznimno primatelj plaćanja može vratiti razliku gotovinom u kn ili u €.

(3) Postupanje prema 2. ograničeno je, da se 1 transakciji glede broja kovanica i broja novčanica kn primjenjuju propisi o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, koji se odnosi na ograničenja naplate i plaćanja u gotovini.

Obveza dvojnog iskazivanja cijena roba/usluga

Dvojno iskazivanje cijene robe/usluga na jasan, čitljiv, vidljiv i lako uočljiv način u € i kn propisan je člankom 37. do 39. NZ.

(1) Dvojno iskazivanje cijena ne odnosi se na poslovne subjekte koji prodaju robu i pružaju usluge na način: - putem automata - na štandovima i klupama na tržnicama na malo - na štandovima i klupama izvan tržnica na malo, na štandovima unutar trgovačkih centara - putem kioska - pokretnom prodajom - u proizvodnim objektima OPG-a - prigodnom prodajom na sajmovima, izložbama i sl., - u prostorima kulturnih, sakralnih, obrazovno-pedagoških, sportskih, znanstvenih i drugih javnih ustanova te

Dvojno iskazivanje na računu propisano je člancima 41. do 45. NZ. Uglavnom, POSLOVNI SUBJEKTI, te kreditne institucije, institucije za platni promet u razdoblju dvojnog iskazivanja iz članka 38 st. 1 NZ pri ISPOSTAVLJANJU RAČUNA POTROŠAČU dvojno iskazati iznos na računa uz prikaz fiksnog tečaja konverzije.

Dvojno iskazivanje pri isplati plaća propisano je člankom 35 NZ i to u razdoblju dvojnog iskazivanja iz čl. 38. st. 1 NZ (dvojno iskazivanje započinje prvog ponedjeljka u mjesecu koji slijedi nakon mjeseca u kojem će proteći **30 dana** od dana objave odluke Vijeća EU o usvajanju € i završava protekom **12 mjeseci** od datuma uvođenja €. Poslodavac je dužan na ispravi o isplati plaće i drugih naknada iz radnog odnosa dvojno iskazivati ukupan iznos isplaćen radniku na račun.

Preračunavanje novčanih sredstava i preračunavanje kod ugovora o kreditu i ugovora o leasingu

HNB i druge kreditne institucije kao i institucije za platni promet, npr. FINA i drugi pružatelji financijskih usluga preračunavaju iznose na depozitnim, štednim i transakcijskim računima za plaćanje, platnim instrumentima i na ostalim evidencijama u kn u iznose u €, b e z naknade, uz fiksni tečaj konverzije.

Iznimku od navedenog pravila Zakon propisuje u primjeni kod ugovora o depozitu i ugovora o štednom računu u kn koji je ugovoren uz primjenu valutne klauzule.

Od datuma uvođenja € pružatelj platnih usluga ne smije izvršavati platne transakcije u kn.

Prilagodba kamatnih stopa

U ugovoru u kojem je ugovorena fiksna kamatna stopa, nakon datuma uvođenja € kamatna stopa ostaje kakva je bila ugovorena prije datuma uvođenja €.

U ugovoru u kojem je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, promjena kamatne stope ovisi o parametru koji je kao ugovoreni parametar korišten Nacionalna referentna stopa prosječnog troška

financiranja hrvatskog bankovnog sektora (dalje: NRS), a to je prosječni trošak izvora sredstva hrvatskog bankovnog sektora, kako je uređeno propisom kojim se uređuje potrošačko kreditiranje.

HNB će najmanje 30 dana prije datuma uvođenja € objaviti NRS i to izračunatu na osnovi svih izvora sredstava i troškova u valutama – kn bez valutne klauzule – i € uključujući i kn s valutnom klauzulom u €.

Iskazivanje vrijednosti udjela u investicijskim i mirovinskom fondovima

Vrijednost obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda, cijene udjela u dobrovoljnom mirovinskom fondu, cijena udjela u UCITS fondu (otvorenim investicijskom fondu s otvorenom ponudom) i cijene udjela u AIF fondu (Agencija investicijskih fondova), koja se za datum, koji prethodi datumu uvođenja € utvrđuje u kn, na datum uvođenja €, iskazuje se u €.

Preračunavanje plaća, mirovina i socijalnih davanja

Visina plaće i druge naknade utvrđene u ugovorima o radu i drugim aktima u kn preračunava se u € uz primjenu fiksnoj tečaja konverzije (najava, 7,53 kn/€) i sukladno pravilima za preračunavanje i zaokruživanje iz Zakona.

Isplata i preračunavanje mirovinskih primanja

Identično kako je navedeno u prethodnom stavku za preračunavanje plaće i drugih naknada iz ugovora o radu, visina mirovine i drugih davanja iz MO i socijalnih davanja preračunavaju se u € uz primjenu fiksnog tečaja konverzije.

I dr.

REZIME: Jedna od pozitivnih novosti, prema našem sudu (dozvoljavam da članovi imaju i drugačije mišljenje) je, da je Vlada RH o b j a v i l a Prijedlog Zakona o uvođenju EUR-a kao službene valute u RH. Prijedlog Zakona „vrti“ se na portalu E-savjetovanje. Naš savjet je, pročitajte tekst, ako ništa drugo onda komentar/obrazloženje za donošenje/usvojenje predloženog teksta od strane Sabora RH

